

Bomen over 2150

In dit jubileumjaar publiceren we in elk nummer een essay, voortgekomen uit de wedstrijd die vorig jaar werd uitgeschreven door de stichting Koningsschool (www.koningsschool.nl). (Een voorbeeld van een goedgekeurd project van deze stichting is een bijdrage aan voorlichting en educatie aan schoolkinderen in Cayenne, Frans Guyana, over hun eigen tropische regenbos, door de stichting Trésor, Utrecht.) In dit nummer een bijdrage in de categorie professionals.

“Fata Morgana” – Het is niet alleen hout dat er blinkt

Hieronder volgt een uittreksel uit de dagboeken van Jonkheer W. van C. [2105-2193], bezorgd, gepubliceerd en geannoteerd door zijn kleinzoon (geboren 2170). De complete tekst kan worden gevonden in: *Het is niet alleen hout wat er blinkt... Dagboeken van Jonkheer C. uit de jaren 2138-2173, Vol. 2, de jaren 2148-2158. Amsterdam. Good Hardcopy Publishers, 2220. De onderstaande passages hebben vooral betrekking*

op het beheer van de twee landgoederen van C. rond het midden van de vorige eeuw.

Dinsdag 20 januari 2148. Op Schovenhorst geweest. Werkelijk briljante tentoonstelling van hoe het er allemaal toeging de afgelopen 300 jaar. Minister Schröder¹ kondigt aan, dat nu de houtnood voldoende is afgenomen de rantsoenering van houtproducten binnenkort zal worden afgeschaft. Ook zei hij dat er letterlijk weer meer ruimte komt voor meer natuurlijke ontwikkelingen en zelfs voor recreatie in de Europese bossen². Hij blijkt voorstander te zijn van echt ouderwets Verisme³.

Demonstraties gezien van een nieuwe vinding: holografische projecties, bioctoren⁴ genaamd. NUG-onderzoekers zijn erin geslaagd om de gevolgen van beheersmaatregelen en dus toekomstige bosbeelden in het bos ter plaatse holografisch te projecteren, heel realistisch, natuurgetrouw driedimensionaal. Wat een uitvinding! Er zitten nog veel haken en ogen aan, maar het is wel veelbelovend, Ik heb genoten. (...)

Maandag 9 Juni 2149. Helaas, weer een schrijven van het Federaal Bureau voor de hout- en de pulpvoorziening [NUG-HPV]. Weer hebben onze landgoederen de nagestreefde productie niet gehaald. Maar wat verwachten ze dan? Per slot van rekening is het grootste gedeelte nog maar net tweehonderdvijftig jaar geleden als heide op droge zandgrond ontgonnen. Dan kun je nog steeds niet veel verwachten toch? Ik ben blij dat grootvader⁵ de beslissing heeft genomen om zoveel mogelijk autochtoon Nederlands genetisch materiaal te gebruiken bij de omvormingen en uitbreidingen destijds. Ik moet zeggen, onze eiken, onze populieren en het grootste gedeelte van de elzen, essen en iepen zijn werkelijk eerste klas. NUG-HPV kan ons in ieder geval niet verwijten dat onze lagere opbrengsten te maken zouden kunnen hebben met genetisch ongeschikt materiaal⁶. Maar hoor ik ze klagen over de opbrengsten van onze Douglassen? Alsof die genetisch autochtoon zijn!!!! Gelukkig ligt de natuurproductie op koers, (...)

Donderdag 1 januari 2150. Vandaag honderd jaar geleden

Landgoed Schovenhorst (foto: Dick Brouwers)

traden alle landen van de oude Europese Unie (EU) toe tot de VSE. Dat waren nog eens woelige tijden. Grootvader heeft me vaak uitgebreid verteld over de Broodopstand van 2048. Hij was toen 18. In zijn jeugd werd het klimaat hier eerst warmer en natter, en vervolgens plots veel kouder en droger toen tussen 2040 en 2046 de koers van de Warme Golfstroom zich verlegde. Dat had vele ingrijpende gevolgen⁷. Ook op onze goederen. Veel bomen legden het af, Grootvader heeft toen veel ingeboet en omgevormd, zowel met loofboomsoorten als met hoog productief naalddhout. Bewust heeft hij ook veel plekken open gelaten en hier en daar vee geïntroduceerd. Ik zie nu het resultaat van zijn geloof in een integrale aanpak van de problemen toen: natuurlijke, fraaie en productieve landgoederen. (...)

Zaterdag 30 mei 2150 Van Staatsbosbeheer⁸ een uitnodiging gekregen om volgende week de toekomst van onze landgoederen te komen bediscussiëren. Zij zouden het op prijs stellen wanneer ik zou nadenken over het gebruiken van Bioctoren op

een paar plekken. Leuke gedachte. Maar wie zal dat betalen? Frankfurt⁹ zal wel weer dwars gaan liggen, (...)

Zaterdag 7 juni 2150. Wij blijken in aanmerking te komen voor financiële ondersteuning als we proberen met de nieuwe Bioctoren willen nemen. Een paar jaar geleden konden ze alleen maar de gevolgen van maatregelen op je bos laten zien, voorspellingen van bosontwikkeling, waarmee je met eigen ogen zag hoe het bos er uit gaat zien wanneer een bepaalde maatregel werd genomen of nagelaten. Maar dit is heel wat anders! Het blijkt nu mogelijk om meer recreatieve beelden in en rond het bos op te roepen. En daar willen ze proberen mee nemen in open maar ook in meer gesloten plekken in bossen. Ze zeggen dat je je bos zo ook simpel zelf kunt monitoren. (...)

Dinsdag 22 februari 2152. De eerste twee bioctoren zijn aangekomen. De ene is geplaatst in een open plek bij Berkhoven, de andere komt in de grote populierenopstand bij het Sappemeerse Veld¹⁰. Veel belangstelling van de

media. Harika Havutçu¹¹ sprak bevolgen bij de officiële overdracht. En over een nieuwe ontwikkeling: het blijkt mogelijk om tevens geld te krijgen uit het Ashok Singhfonds¹². Mits we toestaan dat de bioctoren ook gebruikt mogen worden voor religieuze doeleinden en een aantal bospercelen een religieuze bestemming krijgt.

Ik heb hele mooie ontwerpen gezien van "Populierenkathedralen". Passen volgens mij ook uitstekend in de landschapsarchitectuur van het Sappemeerse Veld. En ze zijn "verplaatsbaar"! Halverwege de omloop moet wel begonnen worden met het creëren van een opvolger-kathedraal, maar vlak voor de eindkap wordt de "kathedraal" gewoon naar ergens anders verplaatst. Met het reserveren van twee vakken ieder van ongeveer twee hectare populier voor "religieuze" doeleinden kunnen we zo een aardige Eurocent binnenhalen. Of zie ik dat verkeerd? (...)

Zondag 30 april 2152. De afgelopen dagen met Zwitserse studenten van de Eidgenössische Hochschule Zürich op stap geweest. Leuke excursies. Eergisteren zijn we in het Beekbergerwoud geweest. Eigenaar Dutch Nature Trust gaf een bioctor-presentatie van teloorgang (met de sloop in 1869) en natuurlijke herontwikkeling van het woud de laatste honderd jaar. Bijzonder interessant. Gisteren op het programma een bezoek aan Sappemaborgh en aan de wetlands aan de Groningse kust. Terugkijkend is het vreemd gegaan in ons deel van de wereld. Maar wel begrijpelijk toen door de zeespiegelstijging in de tweede helft van de vorige eeuw land moest wor-

Landgoedeigenaar Jonkheer W. van C. (foto: Dick Brouwers)

den prijsgegeven. Lang geleden konden we slechts dromen van Nederlandse natuurgebieden die een 20% van het oppervlak beslaan¹³. Jammer dat Frankfurt alleen maar onze wetlands echt van meer dan regionale betekenis vindt.
(...)

Zaterdag 1 Juni 2154. Vandaag gaan de nieuwe richtlijnen in voor telewerkers: beperking van het aantal werkuren tot 28 per week en verplicht aanbieden van recreatietijd door werkgevers. Zal wel weer drukker worden in het bos. Schröder had wel gelijk een paar jaar geleden. (...) Geruchten dat United Universal [UU] op zoek is naar boscigenaren die bioctoren als illusiemachines willen verhuren. Er zijn er al een paar rond en in de Hollands-Utrechtse agglomeraties. Maar de stedelingen schijnen toch meer om belevenissen in een "echte" omgeving te geven. Oren en ogen maar eens open houden. Ze denken overigens ook dat het binnen een paar jaar mogelijk is om in grote virtuele bossen rond te dwalen zonder bang te hoeven zijn de weg kwijt te raken.
(...)

Donderdag 10 Oktober 2154. UU biedt contract aan. Ik heb 2 nieuwe bioctoren nodig zeggen ze. DG Havutçu is tegen. Zij vindt dat bioctoren zoals de mijne alleen maar zouden moeten worden gebruikt voor monitoring van natuurlijke ontwikkelingen of voor religieuze doeleinden. Kan zijn. Maar zij krijgt een salaris en ik moet het verdienen. En het grote publiek is toch meer geïnteresseerd in de Hunnen bij het Uddelermeer, de ontmoeting van Germaanse edelen bij de Wo-

danseiken (600), de moord op Graaf Floris V (1295), de slag om Arnhem (1944) uit de Grote Europese Burgeroorlog (1914-1945). En ook sprookjes zijn veelgevraagd: Hans en Grietje, Roodkapje en de Boze Wolf, evenals Assepoester. UU heft de entreegelden. Zou NUG voor monitoring willen betalen? De onderzoeksresultaten zijn toch ook in hun belang? Toch Havutçu hierover maar eens aanspreken.
(...)

Vrijdag 1 Januari 2156. Hoera! Zouden we weer alleen van de opbrengsten van de landgoederen kunnen leven? Het lijkt erop. Mijn UU-Bioctor-rechten betaald gekregen. Net zo veel in één jaar als de opbrengst van een halve omloop populieren! (...) Familie B. biedt "De Dellen" te koop aan¹⁴. Zou leuke uitbreiding zijn. Schijnt niet gecertificeerd te zijn, en dat drukt de prijs. Net als toen heeft de familie B. geen vertrouwen in nieuwigheden. Ik kan dat niet begrijpen. Ze vinden ook bioctoren een verschrikking.
(...)

Donderdag 4 November 2156. Vandaag is "De Dellen" overgedragen. Morgen komt Van der Poorten Schwartz¹⁵ met leden van

de visitatiecommissie voor de certificering. Ik denk dat we de beste kans maken met natuurproductie en stille recreatie. Vier bioctoren zijn wel genoeg, het hoeft geen speeltuin te worden hier. Hoewel, Het is niet alleen hout wat er blinkt...

¹ Minister op het Federale Departement voor Niet-Urbane gebieden (NUG) in de 2e regering Vaughan Williams (2145-2149).

² De lezer zij eraan herinnerd, dat sinds het wegvallen van de importen van hout uit de (sub)tropen in het midden van de 21e eeuw houtproductie de hoogste prioriteit kreeg binnen de Verenigde Staten van Europa (VSE). Men probeerde een en ander te realiseren door vergroting van het bosareaal zowel buiten als binnen urbane gebieden en door gebruik van genetisch op de groeiplaats toegespitst materiaal. Om de vraag te verminderen investeerde men zwaar in technieken en processen om zoveel mogelijk bouw hout te verduurzamen tot hardhout. En al vanaf 2043 werden vormen van rantsoenering van houtproducten geïntroduceerd. Het midden van de vorige eeuw was een keerpunt.

³ Wijze van bos- en natuurbeheer waarbij deze integraal als eenheid worden beschouwd. Bos behoeft o.a. niet meer te voldoen aan het oude criterium van een aaneengesloten kronendek. Open ruimtes, al dan niet open gehouden door extensieve veehouderij, kunnen worden gebruikt voor velerlei doeleinden,

zoals natuurontwikkeling, kleinschalige half bebouwde stedelijke open ruimten of recreatieve voorzieningen. Genoemd naar een laat 20^e eeuwse Nederlandse onderzoeker.

⁴ Samentrekking van BIOlogische projeCTOREN Sindsdien als naam echter alweer in onbruik geraakt.

⁵ Jonkheer W. van C. 2035-2120, grootvader en naamgenoot van de dagboekenschrijver. Liet de landgoederen certificeren voor zowel hout- en pulpproductie als voor natuurontwikkelingen. Daarmee schiep hij een zeer bescheiden maar voortdurende inkomstenbron via Frankfurter subsidies.

⁶ Sedert het terugvinden van veel genetisch inheems materiaal vanaf de late 20^e eeuw, werden vanaf 2060 inheemse genotypen aan bosbeheerders en -eigenaren ter beschikking gesteld. Gebruik was niet verplicht, maar werd dringend aanbevolen. Het betrof winter- en zomereik, maar ook beuk en zelfs grove den.

⁷ De Broodopstand van 2048 leidde tot een versnelde eenwording van de toenmalige EU. De tekorten aan levensmiddelen waren feitelijk het belangrijkste gevolg van verslechterende klimatologische omstandigheden. Een krimpende bevolkingsomvang verlichtte de problemen enigszins. Een en ander viel samen met het compleet wegvallen van houtimport-

ten. De agrarische producenten kwamen toen na bijna een eeuw bakkel-eien tot de conclusie dat er definitief en onomkeerbaar moest worden samengewerkt om in de Europese behoefte aan levensmiddelen te kunnen blijven voorzien. En de beheerders van de niet stedelijke en niet agrarische gebieden realiseerden zich, dat er Europese prioriteiten moesten worden gesteld waar het ging om het aanwijzen en toewijzen van bestemmingen aan gebieden, zoals natuurlijke ontwikkelingen, agrarisch gesteelde hout- en pulpproductie, droge natuur, natte natuur, recreatie en ontspanning.

⁸ Een agentschap van het NUG. De naam is bij het instellen van het NUG volgend op het verdrag van Frankfurt van 2048 behouden, mede als een soort cadeautje omdat SBB op dat moment 150 jaar bestond.

⁹ In 2050 werd Frankfurt de federale hoofdstad, i.p.v. EU-hoofdstad Brussel. Gedoeld wordt echter op de notoir zuinige Minister Sansculotti van het Federale Departement van Begrotingszaken in de regering Nilsson (2149-2154).

¹⁰ De familie beheerde toen twee landgoederen, "Manderstein" op de overgang van hoog naar laag aan de oostkant van het Veluwemassief en de "Sappemaborgh" in Groningen. Een deel van de "Sappemaborgh" kreeg al in 2051 de bestemming

pulpproductie met populier opgelegd (zie noot 7).

¹¹ Directeur-Generaal van Staatsbosbeheer 2149-2158.

¹² Ashok Singh was de eerste Minister op het Federale Departement voor Religieuze Aangelegenheden [DRA] toen de regering Van Waveren (2120-2123) in 2120 dat departement instelde. Het Ashok Singh-fonds was bedoeld voor het instandhouden of scheppen van tijdelijke "places of worship" voor de verschillende religieuze stromingen. Dit in tegenstelling tot de "vaste" gebedsplaatsen zoals kerken, kapellen, moskeeën en synagogen, die als gewijde plaatsen letterlijk veel meer plaatsgebonden zijn. NUG en DRA gingen ervan uit dat Bioctoren een wezenlijke bijdrage tot de natuurbeleving zouden kunnen betekenen voor aanhangers van de natuur-godsdiensten en andere verwante religieuze stromingen.

¹³ De zeespiegelstijging veroorzaakte een noodgedwongen omvorming van zo'n 8% van de Nederlandse kustgebieden tot "nieuwe" Wetlands in de tweede helft van de 21e eeuw.

¹⁴ Landgoed ten westen van het oorspronkelijke Berkenhoven. Sinds 2156 deel van Berkenhoven.

¹⁵ Van der Poorten Schwartz was Plaatsvervangend DG Staatsbosbeheer onder Havutçu en volgde haar in 2158 op.